

Crida a la serenitat

Aina Moll, coordinadora de la Campanya de Normalització Lingüística a les Illes Balears, davant la polèmica oberta arran l'aprovació de l'Ordre Rotger, explica els motius del seu posicionament favorable a l'edicte.

M' havia fet el propòsit de no intervenir en la polèmica apassionada provocada per l'Ordre del conseller de Cultura, Educació i Esport sobre l'ús del català com a llengua vehicular de l'ensenyament a les Illes Balears. Això sí, com en moltes altres ocasions en què s'han produït fets que han tingut ressò públic i que podien afectar –per bé o per mal– el procés de normalització lingüística, vaig exposar la meua opinió sobre el tema i la vaig justificar en diferents ocasions, a mesura que s'anaven produint reaccions contràries (Vegeu “Campanya de Normalització Lingüística, Línia directa” de 5 i 26 de setembre, 3 d'octubre i 7 de novembre). Ho he fet sempre cercant el màxim d'objectivitat i sense entrar en polèmica directa amb ningú, conscient de la responsabilitat que m'han confiat, com a coordinadora de la CNL, d'encaminar el procés de normalització de manera que s'aconsegueixi, com a *feina de tots*, “el ple recobriment de la llengua catalana com a pròpia de les Illes Balears, en un clima de concòrdia i de respecte dels drets de tots”.

Ara bé, l'enorme distància que separa en aquest cas les meves manifestacions de les d'altres persones, grups i partits que han treballat llargament per la nostra llengua i que estan vinculats o adherits a la Campanya, ha produït dins l'opinió pública una confusió que es fa necessari aclarir, sobretot després de les al·lusions que, en plena polèmica, s'han fet a la Campanya i a mi mateixa des dels mitjans de comunicació i fins i tot en una sessió del nostre Parlament. Consti que ho faig amb la sana intenció d'aclarir malentesos i de procurar que es restablesqui, més fort que mai, el consens a favor de la llengua. Com ja he dit en moltes ocasions, no voldria per res del món tenir cap responsabilitat en un conflicte social per motius de llengua.

1. El paper de la Campanya en aquest afer. Tal com ho establí l'Acord Institucional que la va crear, la Campanya no és una estructura encarregada de dur a terme les accions normalitzadores, sinó una plataforma de confluència de totes les institucions i persones que li donen suport, a fi que entre totes duguin a terme, cadascuna dins el seu camp de responsabilitats, les accions que s'acordi dur endavant, per bé de la normalització. Es regeix per una comissió interinstitucional, presidida pel Consell de Cultura, de la qual formen part alts responsables de les institucions (entre ells el director provincial del MEC, que té la responsabilitat de la gestió de l'Ensenyament). Aquesta comissió estudia –i aprova, si s'escau– les propostes que com a coordinadora li presenten en nom de la comissió tècnica (on són presents tècnics de totes les institucions) o dels seus grups de treball.

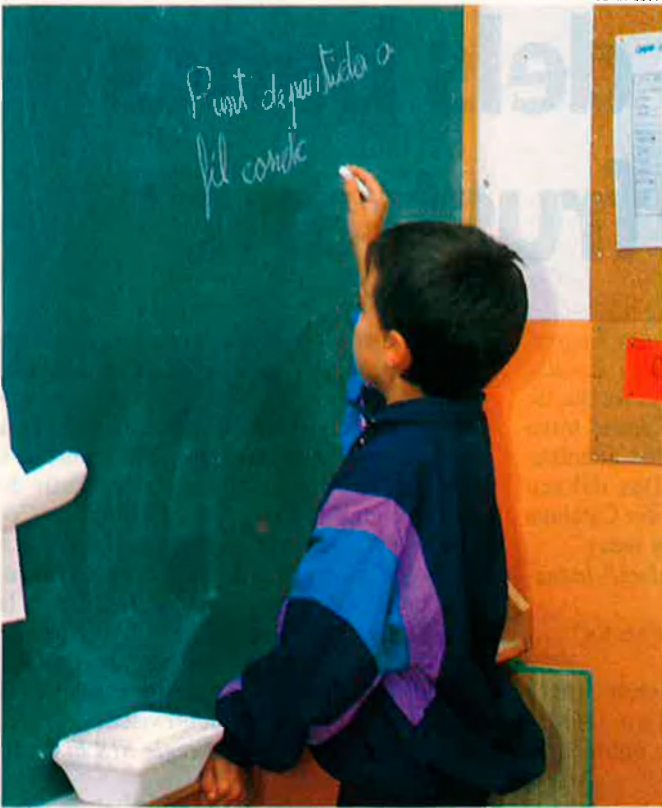
No cal dir que el grup d'ensenyament s'ocupà des del primer moment de cercar vies d'acció que permetessin avançar en la introducció de la llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, com a vehicle de l'ensenyament, i el seu ús com a llengua ambiental,

tal com ho estableix l'article 22 (punts 1, 2 i 3) de la Llei de NL, i que els qui més hi treballaren, per raons òbvies, foren els tècnics del MEC i de la Conselleria i la coordinadora de la Campanya.

El 22 de juliol de 1992 (*sic!*) vaig presentar a la Comissió Interinstitucional una proposta del grup de treball “sobre la problemàtica de la normalització de l'Ensenyament”, que va ser assumida, després d'un ampli debat, per la CI (el llarg temps passat, i el fet que el President de l'OCB no hi participàs, perquè aquell dia no pogué assistir a la reunió, expliquen que no en guardi memòria). El document proposava, a més d'una llista de les disposicions que consideràvem necessari convertir en decret, diverses mesures per garantir-ne l'eficàcia.

Un cop aprovades les línies generals d'actuació, tocava a la Conselleria i a la direcció provincial del MEC preparar la part dispositiva –i em consta que hi van treballar–, i als serveis del MEC, la proposta tècnica que permetés aplicar-la. L'I de març de 1994 vaig demanar a la comissió interinstitucional, a proposta de la comissió tècnica, “que la Campanya de Normalització Lingüística, com a plataforma on conflueixen les dues institucions –Govern Balear i MEC– que tenen competències en Ensenyament, adopti oficialment el document elaborat pels serveis institucionals, a fi que sigui un projecte comú i es posi en pràctica en el marc del conveni MEC-GB. El document, titulat *Propostes de models lingüístics de centres. Aplicació de la Llei de Normalització Lingüística*, després d'una breu anàlisi del marc legal i de la situació real, plantejava la necessitat d'un projecte lingüístic de centre (“no ja com a part del projecte de centre, sinó com a marc previ en què inscriure'l”) i l'actuació administrativa necessària dins l'àmbit de la comunitat autònoma i dins l'àmbit estatal; establí els perfils lingüístics dels centres educatius, amb una gamma de set “models viables”, dels quals comentava la presència que tenen en el moment actual i el seu grau d'adoneïtat per assolir l'objectiu de la normalització; seguien una sèrie de “models orientatius”, amb programes diferents segons la situació sociolingüística del centre; un capítol de “previsió de mesures” –un decret de regulació de l'ensenyament en les dues llengües oficials, i un decret d'ensenyament mínim en llengua catalana; i finalment, una proposta de “Planificació de la promoció de la NL”, a partir de la creació d'una comissió tècnica en el marc del conveni general de cooperació entre el MEC i la CAIB, de la qual presentava els objectius, funcions, estructura i funcionament (assessorament, suport a l'ensenyament en català, etc.). En resum, un document molt treballat, que recollia i ampliava la proposta que la CI havia fet seva el 92, i que implicava un decret per establir l'obligatorietat del Projecte Lingüístic de Centre i una sèrie d'ordres per reglamentar-ne l'aplicació.

Després de parlar-ne llargament, la Comissió Interinstitucional acordà: “la Conselleria i el MEC prepararan, en el termini més

"Aquells centres que encara fan tot l'ensenyament en castellà han de preveure com a mínim una assignatura o una àrea en català."

curt possible, les disposicions necessàries per a la implantació del Projecte Lingüístic de Centre com a part integrant del PEC". Quant a mesures concretes d'aplicació, s'ajornà qualsevol acord, considerant que calia estudiar el document amb més calma, però s'acceptà el text presentat, com a document de treball per elaborar-les.

Ara surt en forma d'ordre la introducció del Projecte Lingüístic de Centre, recollint pràcticament tot el que demanàvem com a decret de regulació lingüística i deixant als centres escolars la responsabilitat d'escollir, entre la gamma de "models viables", el que millor s'adapti a la situació sociolingüística del centre.

Comprenc que per als qui no coneixen el document de "propostes" i el compromís concret de tenir-lo en compte en el futur, aquesta ordre ha de resultar insuficient (però no "vergonyosa" ni "inacceptable"). Per mi és un motiu d'alegria: permet que, ja des d'ara, tots els centres que tinguin interès a ensenyar en català preparin el seu projecte, sense haver de demanar permís a ningú, i que aquells que encara fan tot l'ensenyament en castellà (que tenen prop del 70% del total de l'alumnat de les Illes) hagin de preveure com a mínim una assignatura o una àrea en català i tenir molt en compte que la inspecció vetllarà per garantir que els seus alumnes adquireixin un coneixement suficient de les dues llengües.

2. Les reaccions a l'ordre. Entre les reaccions que s'han produït, n'hi ha una que em sembla totalment positiva i que no tenc inconvenient a subscriure: la resolució de la Comissió Executiva de l'STEL, publicada a la revista *Pissarra*, núm. 73. Les altres semblen errònies, i alguna de les "correccions" proposades, aberrant.

És errònia l'esqueixada de vestidures pel fet que un centre pugui fer l'ensenyament totalment en castellà, garantint l'aprenentatge, oral i escrit, del català, i sotmetent-se a inspeccions comprovatòries. Donada la doble oficialitat estatutària i la redacció del l'article 17 de la Llei de NL, això era inevitable, si no volíem renunciar a la possibilitat –irrenunciable– de fer-lo totalment en català. Estic segura que també hi ha molta gent que s'escandalitza del fet que per fer-ho s'hagi de demanar permís (i no m'estranyaria gens que si el projecte de decret ha dormit damunt la taula de tres successius consellers, hagi estat precisament pel temor de "ferir la sensibilitat" d'aquesta gent). Per mi és evident que la mesura és correcta.

És aberrant proposar que l'Ordre es posi per objectiu arribar (en el termini de deu anys!) al 50% d'ensenyament en cada llengua: *l'objectiu final de la normalització d'un poble madur no pot ser altre que un ensenyament fet totalment en la llengua pròpia*. En el nostre cas hem d'assegurar, a més, el coneixement suficient del castellà, oral i escrit –de manera que un mallorquí que vagi a viure a Madrid ho pugui fer còmodament, sense dificultats lingüístiques– i el coneixement "funcional" de llengües estrangeres.

D'altra banda, em sembla erroni que es justifiqui *l'obertura de l'Ordre per la voluntat de "no imposar", de no crear conflictes*. I això que hi estic absolutament d'acord, com a principi. Però no hi ha res, dins el document que presentàrem a la CI, que representi imposició de cap casta, i en canvi, el fet d'invocar innecessàriament la necessitat de no "provocar conflicte" conté en si mateix una possibilitat de "provocació".

3. Què cal fer, ara. En primer lloc, sortir de l'embolic en què estam ficats. I per sortir-ne no serviria de res retirar l'Ordre qüestionada –que faria novament vigent la de 1986, que era molt pitjor–, ni esperar la resolució d'un recurs contenciós –que Déu sap el temps que tardaria a produir-se, i mentrestant mantindria una situació d'enfrontament que inevitablement alentiria el procés d'elaboració de projectes lingüístics per part dels centres.

La meua proposta és que es faci un vot de confiança al conseller, que ha adquirit compromisos seriosos d'acceleració en la implantació de l'ensenyament en català i ha començat a programar accions concretes (com unes Jornades sobre el PLC adreçades als equips directius de centres privats i concertats), i que s'iniciï un treball seriós d'informació sobre els projectes concrets que la Conselleria i el MEC tenen per a l'aplicació de l'Ordre (com assenyala l'STEL, ha mancat sens dubte informació i consulta per garantir-ne la bona acceptació). No dubt de la voluntat de diàleg de les institucions, i si del diàleg surt el convenciment que és convenient modificar l'Ordre per millorar-la, quin inconvenient hi ha a dictar-ne una altra que derogui aquesta? Una Ordre no és una llei, que té voluntat de permanència i preveu mesures transitòries per fer-ne possible l'aplicació. La part permanent d'aquesta és l'obligatorietat del projecte lingüístic (per això des de la CNL l'havíem proposat com a decret); la resta es pot considerar transitòria, i modificable a mesura que se'n comprovin els efectes: molts d'aspectes de la gestió administrativa de l'Ensenyament es regulen per ordres anuals.

Crec que és una proposta assenyada, i acceptable per tothom. Si des de la CNL puc contribuir a dur-la endavant de manera positiva –el Grup de Treball està obert a tots els especialistes i responsables interessats–, n'estaré molt satisfeta.

Aina Moll
Coordinadora General de la Campanya de NL